

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीमदान्धपूर्णार्थविरचितं
॥ श्रीयतिराजवैभवम् ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ श्रीयतिराजवैभवम् ॥

श्रीरामानुजयोगीन्द्रक्षीरकैङ्कर्घशालिने ।
नमः स्यादान्ध्रपूर्णाय महनीयगुणाय ते ॥

श्रीमद्यामुनदेशिकादधिगतश्रुत्यन्तयुग्माशयः
तत्सन्देशचिकीर्षया नियतधीः श्रीशैलपूर्णो गुरुः ।
अन्विष्यन्ननुजाद्वयोचितवरौ श्रीवेङ्कटाद्रौ हरे:
तीर्थं पुष्पमपीतराण्युपहरन्नास्ते स्म सद्वृद्धये ॥ 1 ॥

तत्रान्तरे मधुरमङ्गलभूतपुर्यो -
नित्यस्थिती श्रुतितदङ्गविदौ कुलीनौ ।
द्वावम्बुरुण्णयनकेशवसोमयाजि -
नामान्वितावभजतां परिणेतुकामौ ॥ 2 ॥

श्रीशैलपूर्णस्स समीक्ष्य वर्यो
वरौ विनिश्चित्य च तौ प्रहृष्टः ।
तत्प्रार्थितशशङ्खरथाङ्गचिह्न -
मन्त्रप्रदोऽभूत्योस्तयोश्च ॥ 3 ॥

तामग्रहीदग्रजभूमिदेवीं
हृष्यन्मनाः केशवसोमयाजी ।
तां चानुजातां कमलाक्षभट्टः
श्रीदेविकां तौ च तुतोष पूर्णः ॥ 4 ॥

ततस्सभार्यो तदनुज्ञया तौ
स्वं वासमागम्य चिरं सुशीलौ।
श्रीशं समाराध्य तदीयभक्तौ
सह प्रियाभ्यां मुदितावभूताम् ॥ 5 ॥

ततो जगन्मङ्गलपिङ्गलाब्दे
चैत्राश्रावुकुच्छदपञ्चमीके।
आर्द्राभिधक्षेण युते च वारे
बृहस्पतेस्सन्मृगराजलग्ने ॥ 6 ॥

वेदान्तसिद्धान्तसमर्थनाय
बाह्यान्तरभ्रान्तमतापनुत्यै।
शेषांशकः केशवयज्वदेव्यां
तेजोनिधिः कश्चिदिहाविरासीत् ॥ 7 ॥

श्रीशैलपूर्णोऽप्यथ भूतपुर्या -
मागम्य वीक्ष्याद्गुतभागिनेयम्।
चकार रक्षार्थरथाङ्गशाङ्क -
चिह्नं च रामानुजनामकं च ॥ 8 ॥

ततोऽभिवृद्धस्य च तत्कटाक्षैः
पितापि तस्यात्मभुवोऽब्दपूर्तिम्।
चौलं तथाऽरभणमक्षराणां
चकार सत्त्वोत्तरपञ्चमाब्दे ॥ 9 ॥

कृतोपनीतिस्तु ततस्स्वपित्रा
समभ्यसन् वेदतदङ्गशास्त्रम्।
रामानुजार्योऽभवदश्यतेजा
महर्धिरानन्दितसत्यशीलः ॥ 10 ॥

ततस्तु कञ्चित् परिणीय कन्यां
गृहस्थधर्मस्थितिराप काञ्च्याम्।
स पूर्वपक्षाभ्यसनाय मायि -
सन्न्यासिनं यादवसम्प्रकाशम्॥ 11॥

ततः कदाचिद्गुरि यादवेन
सर्वं खलु श्रुत्यविशारदेन।
अपार्थं उक्ते स यथार्थमुक्त्वा
रामानुजोऽदर्शयदर्थसारम्॥ 12॥

श्रीरङ्गवासी स तु यामुनार्यो
निशम्य रामानुजदर्शितार्थम्।
आगम्य काञ्च्यां वरदं महात्मा
देव्या युतं प्राणमदन्तरङ्गैः॥ 13॥

ततस्स शिष्यावृतयादवं तं
रामानुजं मध्यगतं च भान्तम्।
समीक्ष्य रामानुजशिष्य एष
चेद्यादवो युक्तमितीव दध्यौ॥ 14॥

श्रीवैष्णवद्वर्द्धर्थमतीव भत्त्या
तस्य प्रसीदेति स यामुनार्यः।
भान्तं महादेविकया शरण्यं
श्रीदेवराजं शरणं प्रपन्नः॥ 15॥

सम्भाषितश्चेदिह पाठभङ्गः
स्यादित्यसम्भाष्य स यामुनार्यः।
श्रीरङ्गमेवाप सशिष्यवर्गो
रामानुजार्यश्च पपाठ पश्चात्॥ 16॥

तद्वेशभूपस्य सुते पिशाच -
ग्रस्तेऽन्यमन्त्रैरखिलैरसाध्ये।
भूपस्तदा याद्वमन्त्रमोच्य
इत्येवमाकर्ण्य तमानिनाय ॥ 17 ॥

दृष्टान्तरङ्गावृतयादवं तं
स्मित्वा पिशाचः परिभाव्य भूरि।
रामानुजार्य शरणं प्रपद्य
राजात्मजं स्वं च जहौ महाघम् ॥ 18 ॥

तद्वृत्तमत्यद्भुतमीक्ष्य भूपो
रामानुजार्यकृत सन्मतिं सः।
तेनार्पितं तद्भुरुयादवाय
सन्मानमत्यन्तविनीतिपूर्वम् ॥ 19 ॥

गत्वा स काञ्चीमथ यादवोऽपि
रामानुजे प्रीत इवान्तरेष्यः।
तदादि तन्मानसशोधनेच्छुः
वेदान्तवाक्यार्थविचारकोऽभूत् ॥ 20 ॥

कप्यासशब्दस्य वदत्यपार्थ
तस्मिन् तदभ्यङ्गकृतः कदाचित्।
रामानुजस्याश्रु तद्भुरुदाहि
दृष्ट्वाशु सोऽप्युन्मुखसम्भ्रमोऽभूत् ॥ 21 ॥

इदं किमित्युक्तवतेऽथ तस्मै
कप्यासवाक्यस्य यथार्थमुक्त्वा।
जैमिन्युपाख्यानमपि ब्रुवन्तं
रामानुजं नात्र पठेत्यवोचत् ॥ 22 ॥

ततस्समालोच्य सहान्तरङ्गैः
प्रलोभ्य रामानुजमप्युपायैः।
स जाह्नवीस्नाननिमित्तयात्रा -
व्याजेन हन्तुं कुमतिः प्रतस्थे ॥ 23 ॥

गोविन्दभट्टश्च सुतोऽथ मातृ -
ष्वसुः सुशीलस्सहपाठि मित्रम्।
मध्येवनं प्रोच्य स दुष्टचिन्तां
रामानुजाय स्वयमन्वगात् तम् ॥ 24 ॥

महाटवीमध्यगतस्स रात्रौ
रामानुजोऽचिन्तयदार्तचेताः।
देव्या महत्या सह भासमानं
दीनानवन्तं वरदं शरण्यम् ॥ 25 ॥

किरातरूपी वरदोऽथ देव्या
गच्छेम रामानुज साधु काञ्चीम्।
इत्यग्रगामी प्रियया स पीत्वा
तद्दत्कूपोदकमन्तरासीत् ॥ 26 ॥

दृष्ट्वा प्रभातेऽथ स पुण्यकोटी -
विमानमत्यन्तसमीपवृत्ति।
पीतोदकं तं वरदं विचिन्त्य
रामानुजार्योऽप्यतिविस्मितोऽभूत् ॥ 27 ॥

सन्ध्यामुपास्यान्तिकसत्तटाके
संसेव्य देवीं वरदं च हृष्टः।
नित्यं तदङ्गीकृतकूपतीर्थे:
रामानुजार्यस्तमतोषयच्च ॥ 28 ॥

गङ्गातटाद्यादवमन्त्रवश्यो
गोविन्दभट्टुः स्वकरस्थलिङ्गः।
स्वग्राममागम्य च कालहस्ति -
न्यवास्त तत्थानविचारकस्सन् ॥ 29 ॥

काञ्च्यामथागम्य स यादवोऽपि
रामानुजं वीक्ष्य तदागमं च।
श्रुत्वा समाहूय विलोभयंस्तं
ततस्स्वशिष्यैस्यमपाठयच्च ॥ 30 ॥

विरुद्धमर्थं तु कदाचिदुक्तं
सदेव सोम्येदमिति श्रुतेश्च।
अशिक्षयत्सङ्गतमर्थमुक्त्वा
रामानुजार्योऽथ तमत्यजत्सः ॥ 31 ॥

त्यक्तस्सदा यादवमर्कटेन
रामानुजार्यो मणिरद्भुतश्रीः।
हृद्यः करीशास्य हरेरभूदि -
त्याकर्ण्य हृष्टस्य च यामुनार्यः ॥ 32 ॥

रामानुजार्यानयनाय सोऽपि
शिष्यं महापूर्णमथादिदेश।
गत्वाऽथ काञ्चीं स च तोषयित्वा
तं स्तोत्ररक्षेन तुतोष भूयः ॥ 33 ॥

रामानुजार्योऽपि स यामुनार्यं
संसेवितुं रङ्गपुरीं गमिष्यन्।
प्राज्यं महापूर्णयुतः कवेर -
कन्यातटे सूरिगणं ददर्श ॥ 34 ॥

रङ्गेशमुख्या अपि सूरयस्तौ
दृष्ट्वा महापूर्णयुताय तस्मै।
रामानुजार्याय निवेद्य शान्ताः
श्रीयामुनार्याङ्गुलिमुद्रणं च ॥ 35 ॥

तद्व्याससूत्रं विवरीकरिष्ये
तत्तातनामापि शठारिनाम।
युक्तं विधास्याभ्युभयोरितीर्य
रामानुजोऽवन्दत तत्पदाब्जे ॥ 36 ॥

क्षणेन तस्याङ्गलयश्च तिस्तः
पुरेव भूतास्तदुदीक्ष्य सर्वे।
सिद्धान्तनिर्धारणसार्वभौम -
स्सत्यं भविष्यत्ययमित्यवोचन् ॥ 37 ॥

त्वरन्नसंसेव्य स रङ्गनाथ -
मागम्य काञ्चीं वरदं प्रणम्य।
तीर्थादिकैङ्गर्यकरः कदाचित्
किं वाद्य कर्तव्यमितीव दृश्यौ ॥ 38 ॥

तत्रत्यपूर्ण वरदान्तरङ्गं
वर्णाश्रमाचारविधायकं तम्।
सम्पार्थयच्छित्तगतं ममार्थ
ज्ञात्वा करीशाद्वद देशिकेति ॥ 39 ॥

श्रीमान् परं तत्त्वमहं मतं मे
भेदः प्रपत्तिर्निरपायहेतुः।
नावश्यकी च स्मृतिरन्त्यकाले
मोक्षो महापूर्ण इहार्यवर्यः ॥ 40 ॥

इत्यर्थषङ्कं वरदोपदिष्टं
 रामानुजार्याय स चाथ पूर्णः।
 रहस्यवादीत्स रहस्यवादी
 तस्माद्विं रामानुजमान्यनामा ॥ 41 ॥

रामानुजार्योऽपि पुरं गमिष्यन्
 रङ्गं ततः श्रीमधुरान्तकस्थम्।
 श्रीभूमिनीळादियुतं तटाक -
 पालं सिषेवे रघुनन्दनं तम् ॥ 42 ॥

सतीर्थसन्देशत आपतन्तं
 दिष्ट्या महापूर्णमुदीक्ष्य तत्र।
 तत्यादपद्मे प्रणिपत्य हर्षा -
 द्रामानुजार्यस्स च बाष्पपूर्णः ॥ 43 ॥

परस्परादेशविचारहर्षा -
 तत्सन्निधौ श्रीवकुलद्रुमस्य।
 छायायुतं तत्परमं पदं च
 ध्यात्वा महापूर्णगुरुं स भेजे ॥ 44 ॥

स शङ्खचक्राङ्कनपुण्ड्रयाग
 मन्त्रांस्तदर्थैरपि मन्त्ररत्नम्।
 अन्यांश्च तत्रोपदिदेश मन्त्रान्
 रामानुजाचार्यवराय तस्मै ॥ 45 ॥

तादृङ्घंहावैभवदिव्यदेशात्
 काञ्चीमथागम्य गुरुस्सशिष्यः।
 अन्वर्थनाम्ना वरदं प्रणम्य
 रामानुजार्यावस्थं प्रपेदे ॥ 46 ॥

उपादिशत्स त्रिसहस्रगाथा -
स्तद्व्याससूत्रार्थमपि प्रहृष्टः।
रामानुजार्यश्च गुरुं सदार -
मपूजयन्नित्यमभीष्टवृत्त्या ॥ 47 ॥

केनापि कार्येण ततः कदाचि -
द्रामानुजे भूतपुरं प्रयाते।
तत्पत्न्यधिक्षेपनिकर्षवाचा
रुष्टां स्वदेवीं स चुकोप पूर्णः ॥ 48 ॥

पूर्णस्सदेव्याथ जगाम रङ्गं
तद्यापि वृत्तं स निशम्य रुष्टः।
रामानुजार्यो गुरुभक्तिपूर्णः
स्वदेविकां मातृगृहं निनाय ॥ 49 ॥

पत्रीं परित्यज्य स वीतरागः
श्रीदेवराजं प्रणिपत्य तस्मात्।
तुर्याश्रमं स्वीकृतवान् ददौ स
देवोऽपि तस्मै यतिराजनाम ॥ 50 ॥

ततस्त्रिदण्डी स शिखोपवीत -
काषाययुक्तो मनुरत्नजापी।
वर्णाश्रमाचारपरश्चकाशे
रामानुजार्यो यतिसार्वभौमः ॥ 51 ॥

तत्रैव कूराधिपवात्यनाथ -
वाधूलनाथाश्च समाश्रितास्तम्।
तेभ्योऽपि रामानुजसंयमीन्द्र -
स्स शङ्खचक्राङ्करहस्यदोऽभूत् ॥ 52 ॥

ततोऽभवद्यादवसम्प्रकाशः

श्रीयामुनाचार्यकटाक्षशुद्धः ।

गोविन्दयोगी यतिराजशिष्यो

ग्रन्थं स कञ्चिद्यतिर्थमाह ॥ 53 ॥

श्रीरङ्गराजार्यवरः कदाचित्

गत्वाथ काञ्चीं वरदं प्रणम्य ।

आदाय रामानुजसंयमीद्रं

श्रीरङ्गमेवासुमथ प्रतस्थे ॥ 54 ॥

ततस्स कूरेशमुखान्तरङ्गे -

रन्यैश्च शिष्यैर्यतिराजवर्यः ।

श्रीशं च नत्वा मधुरान्तकरथं

श्रीरङ्गमासाद्य सिसेविषुस्सन् ॥ 55 ॥

प्रत्युद्धते रङ्गपतेर्नियोगात्

सम्मानितो माल्यमुखैर्यतीशः ।

श्रियं प्रणम्याथ च रङ्गनाथं

श्रीकार्यनिर्वाहधुरन्धरोऽभूत् ॥ 56 ॥

विभूतियुग्माधिपताधिकं च

सर्वं महापूर्णकटाक्षलब्धम् ।

मत्वा स तत्पादसरोजयुग्मं

संसेव्य तद्वश्यतयावतस्थे ॥ 57 ॥

ततो महापूर्णगुरोर्नियोगा -

त्रणम्य गोष्ठीपुरपूर्णपादौ ।

मन्त्रार्थतच्छोकवरार्थशिक्षां

प्राप्याथ सोऽशिक्षयदप्यनेकान् ॥ 58 ॥

ततस्स पूर्णोऽपि तदान्तरज्ञः
सम्मानयंस्तं यतिसार्वभौमम्।
तद्वर्णनं चेदमितीव तुष्टः
प्रोवाच यद्वक्ष्मणदर्शनं तत् ॥ 59 ॥

ततस्स रामानुजसंयमीन्द्रो
गुरुं महापूर्णमवन्दताथ।
पुनश्च रङ्गेशगुरोर्गृहीतुं
कांश्चिद्विशेषान् स तदादिदेश ॥ 60 ॥

ततश्शठारेश्वरमप्रबन्धं
तदर्थसारं सुकविप्रबन्धम्।
स्तोत्रद्वयं चार्थविशेषयुक्तं
तस्माद्गृहीत्वा पुनराप पूर्णम् ॥ 61 ॥

पुनर्नियुक्तः स्वगुरोर्यतीशो
मालाधराचार्यवरात्सुमेधाः।
शठारिसूक्तेः परकालसूक्ते -
रथं सहस्रस्य च सोऽप्यगृह्णात् ॥ 62 ॥

एवंविधोऽर्थोऽप्युचितो भवेदि -
त्युक्तं क्वचित्तत्र यतीश्वरेण।
श्रुत्वा गुरुः पूर्णयुगाय चाह
ताभ्यां च तेनाप्यभिनन्दितस्सः ॥ 63 ॥

एवं रहस्यार्थविशेषयुक्तं
वेदान्तमाचार्यगणादधीत्य।
कूरेशवात्स्येशमुखैश्च शिष्यै -
रुवास रङ्गे मुदितो यतीशः ॥ 64 ॥

ततस्तदात्रेयनतार्तिहर्त्रा
यतीशपादाम्बुरुहं प्रपन्नः।
पिल्लानभिख्यं स्वपितृष्वसुश्व
श्रीशैलपूर्णस्य सुतं निवेद्य ॥ 65 ॥

आजानसद्वृत्यतीशभक्ति -
तत्सेवनेच्छाद्यपि तत्सुतस्य।
श्रीशैलपूर्णोक्तमपि ह्यवोच -
च्छीवेङ्कटाद्रीशमिमं भजेति ॥ 66 ॥

तं वीक्ष्य बालं स तदैव सर्व -
मन्त्रान् सहार्थान् प्रणतार्तिहर्त्रे।
दिदेश तन्मङ्गलदिव्यदेह -
संरक्षकोऽभूत्तत एव सोऽपि ॥ 67 ॥

ततः कदाचिद्विषयुक्तभिक्षां
ज्ञात्वा यतीशस्त्रिदिनोपवासः।
निशम्य तत् द्वावपि पूर्णवर्यो
गोष्ठीपुरादापतुराशु रङ्गम् ॥ 68 ॥

प्रत्युद्धतं तं प्रणतं यतीशं
त्वद्देहमानिप्रणतार्तिहर्त्रा।
संशोधितां स्वीकुरु नित्यभिक्षा -
मित्यूचतुस्तौ स तथाकरोच्च ॥ 69 ॥

गोविन्दभद्रान्तरशिक्षणार्थं
स्वप्रेरिताश्चापुरथोचुरेवम्।
श्रीशैलपूर्णाङ्गिसरोजभृङ्गो
गोविन्दभद्रोऽभवदस्तलिङ्गः ॥ 70 ॥

वेदार्थसंक्षेपमथो यतीशो
 वेदान्तसूत्रस्य च सारदीपौ।
 भाष्यं च गीताविवृतिं च कृत्वा
 वात्स्येशमुख्येभ्य उपादिशच्च ॥ 71 ॥

अबाधितार्थेरनपायवाचां
 तद्व्याससूत्रस्य यथार्थभाष्यम्।
 कृत्वा यतीन्द्रो धुरि यामुनार्य -
 मनोरथं पूरितवान् स आद्यम् ॥ 72 ॥

ततः कदाचित्स हि रङ्गनायि -
 काश्रीरङ्गनाथावपि फाल्गुनोत्तरे।
 मुदाभिषिक्तौ स तदा प्रपद्य
 तौ गद्यत्रयं चाप्यवद्द्यतीश्वरः ॥ 73 ॥

भाष्यादिभिस्तत्त्वविदोऽथ गद्यैः
 श्रीशं प्रपन्नस्य तदेकवृत्तेः।
 कैङ्कर्यमाप्रापणकार्यमाह
 नित्याभिधग्रन्थमुखाद्यतीशः ॥ 74 ॥

ततस्स्वशिष्यैर्बहुभिर्यतीशः
 काश्रीपथाद्विक्षेपशैलवर्यम्।
 भत्त्या भजन् तद्वहुमानितस्सन्
 श्रीशैलपूर्णं प्रणतो गुरुं तम् ॥ 75 ॥

तद्वीक्षितस्सन् कमलानिवासं
 प्रपद्य तत्पूर्णवराद्यतीशः।
 रामायणं तद्विविधैर्महार्थे -
 स्संवत्सरं तत्र वसन्नगृह्णात् ॥ 76 ॥

पूर्णात्मजौ द्वावपि तन्नियुक्तौ
यतीशमाश्रित्य समस्तमर्थम्।
अवापतुस्तत्र सुतं कनिष्ठं
पूर्णोऽप्यदात्तद्वुमानपात्रम् ॥ 77 ॥

पिल्लानभिख्यं स च तेन दत्तं
गोविन्दभद्वुं निजयाचितं च।
सङ्गृह्य हृष्टस्समवाप रङ्गं
काञ्चीपथादेव यतीश्वरश्च ॥ 78 ॥

गोविन्दभद्वुं च विरक्तमैक्य
यतिं तमेम्बारभिधं स चक्रे।
जातस्युतो रङ्गपतेः प्रसादा -
तत्कूरनाथस्य च साधुभद्वुः ॥ 79 ॥

भद्वारकं तं च पराशराख्यं
कृत्वा कृतं तेन सहस्रनामाम्।
भाष्यं प्रतिष्ठाप्य च यामुनार्य -
मनोरथं पूरितवान् द्वितीयम् ॥ 80 ॥

कदाचिदन्तर्मठमर्थचिन्तां
कस्य प्रबन्धस्य चिदाचरन्तम्।
यतीश्वरं वीक्ष्य च पूर्णपुत्र -
स्तचिन्तितार्थो ह्ययमित्यवोचत् ॥ 81 ॥

तदीरितार्थं निजचिन्तितं तं
श्रुत्वा यतीशोऽप्यतिविस्मितस्सन्।
नाथान्वयाद्वेद तथेति मत्वा
मज्जानपुत्रेत्यभिषस्वजे तम् ॥ 82 ॥

रामानुजार्यस्य यतीश्वरस्य
 ज्ञानात्मजस्तस्य च पादुकेति।
 ख्यातशशठारेश्वरमप्रबन्धं
 व्याख्यातवांस्तं कुरुकेशवर्यः ॥ 83 ॥

पिल्लानभिख्यं कुरुकेश्वराख्यं
 कृत्वा तु तं तत्कृतषङ्घहस्त्रम्।
 भाष्यं प्रतिष्ठाप्य स यामुनार्य -
 मनोरथं पूरितवांस्तृतीयम् ॥ 84 ॥

यतीश्वरस्याप्यथ यज्ञमूर्ते -
 र्जितो भवेद्यो जयतो मतस्थः।
 इति प्रतिज्ञाय च रङ्गपुर्या
 प्रावर्तताष्टादशात्रवादः ॥ 85 ॥

स्वप्ने यतीशो वरदेक्षितस्सन्
 मायामतस्थापकयज्ञमूर्तिम्।
 वादेऽजयत्तं वरदाख्यया स्वं
 नामाप्यदात्सोऽपि तुतोष शिष्यः ॥ 86 ॥

ततो यतीशस्य दिशो विजेतुं
 शिष्यैरनेकैस्सह तत्र तत्र।
 गत्वा विजित्यान्यमतं समस्तं
 सरस्वतीपीठमथाससाद ॥ 87 ॥

तद्वाख्यमादाय निधाय मूर्धि
 श्रीभाष्यमेतद्वरभाष्यकृत्वम्।
 इतीव तस्मै प्रददौ च देवी
 भाष्यं हयग्रीवमपि स्वदेवम् ॥ 88 ॥

गृह्णन् हयग्रीवमपि प्रणम्य
 कुलागतं तं वरदं च नित्यम्।
 आराधयन्नमतानि जित्वा
 श्रीवेङ्कटाद्रिं पुनराससाद् ॥ 89 ॥

भक्तात्तत्त्वाक्षणशङ्खचक्रः
 श्रीश्रीनिवासशिश्व एव नान्यः।
 इतीव शैवै रचिते विवादे
 तत्प्रत्ययं प्राह यतीश्वरोऽपि ॥ 90 ॥

निश्चित्य सर्वेऽप्यथ शङ्खचक्रे
 शूलं च निक्षिप्य तदालयान्तः।
 कवाटमाबध्य ततः प्रभाते
 उद्धाट्य सर्वे ददृशुस्सहैव ॥ 91 ॥

भङ्गत्वा त्रिशूलं धृतशङ्खचक्रं
 श्रीश्रीनिवासं च समीक्ष्य शैवाः।
 प्रधाविताश्चाशु यतीश्वरेण
 श्रीशैलपूर्णोऽपि तुतोष भूरि ॥ 92 ॥

ततो यतीशो गुरुवीक्षितस्सन्
 श्रीरङ्गमागम्य समस्तशिष्यैः।
 वेदान्तसिद्धान्तविचक्षणोऽभू -
 न्मतान्तरस्थाश्च ततः कृतेष्याः ॥ 93 ॥

दुर्बोधितश्चोलनृपोऽथ साधून्
 शिवात्परं नास्ति लिखेति पत्रे।
 निर्बध्य चारैरपि तं यतीश -
 माहूतवांस्तद्विदितं च शिष्यैः ॥ 94 ॥

काषायधृत्कूरपतिख्विदण्डी
प्रायान्महापूर्णयुतस्तु तत्र।
वात्स्येशमुख्यैस्स्यहितो यतीशः
शुक्लाम्बरः प्राप दिशं प्रतीचीम् ॥ 95 ॥

तत्र क्वचित् कैश्चन शिष्यभूतैः
क्वाषायदण्डादि समर्पितं सः।
शास्त्रोक्तमार्गण पुनः प्रगृह्य
यथाक्रमाराधनतत्परोऽभूत् ॥ 96 ॥

यतीश्वरं तत्र नृपश्च कश्चित्
केचिद्द्विजाग्न्याश्च समाश्रितास्तम्।
निष्पिष्टदेहा अपि जैनवर्गा
महान् प्रभावः प्रकटीकृतश्च ॥ 97 ॥

नारायणः स्वप्नगतो यतीशं
श्रीयादवाद्राविह भूतलान्तः।
वर्ते प्रतिष्ठापय मां मृदञ्च
श्वेतां गृहाणेत्यवदत्स तत्र ॥ 98 ॥

ततो यतीशः सहसा प्रहृष्टः
कल्याणतीर्थेष्ववगाह्य शुद्धः।
तदङ्गसंशोधितसद्विमाने
चक्रे स नारायणसुप्रतिष्ठाम् ॥ 99 ॥

श्वेतां मृदं शिष्ययुतः प्रगृह्य
धृत्वाथ रामप्रियविग्रहं तम्।
अन्विष्य डिल्लीशसुतागृहस्थं
सम्पत्सुतागच्छ ममेत्यवोचत् ॥ 100 ॥

तमागतं रामहितं स नीत्वा
प्रीत्या स नारायणमुत्सवाद्यैः।
सम्पूजयन् मोदमवाप तत्र
डिल्लीशपुञ्चन्तरधात्तमेत्य ॥ 101 ॥

पूर्णार्थकूरेश्वरनेत्रहानि
श्रुत्वा तदा क्षिष्टतरो यतीशः।
निशम्य कूरेशमरोगमाशु
चोलं तथा दुर्मृतमाप हर्षम् ॥ 102 ॥

तीर्थं कल्याणमासीत्तदपि पुरवरं तच्च नारायणाख्यं
श्रीशास्यम्पत्कुमारो यतिनृपतिजयस्थानमासीत्तस्तत्।
किञ्च श्रीमान् यतीन्द्रः स्वपदगतजनश्रेयसे स्वीयमर्च्यं
रूपं प्रादाच्च तस्माद्यतिगिरिरिति तद्यादवाद्रेस्तु नाम ॥ 103 ॥

नत्वा सम्पत्कुमारं यदुगिरिकमलायुक्तनारायणं तं
शिष्यानादिश्य तत्राप्यथ कतिपयसच्छिष्ययुक्तो यतीशः।
गत्वा श्रीरङ्गनाथं ससलिलनयनः प्राणमत्तं प्रहृष्ट -
स्तत्रत्यास्तं तदोचुश्शठपथनगिरामुत्सवं सन्निरुद्धम् ॥ 104 ॥

तत्र श्रीमान् यतीशः कमपि शठरिपुं सम्प्रतिष्ठाप्य तेन
श्रीरङ्गाधीश्वरस्याध्ययनमहर्विशतिं कारयित्वा।
पश्चात्कैश्चित्प्रबन्धैः स्वविषयककथं तं प्रबन्धं मिलित्वा
रङ्गं संश्राव्य चक्रे स तदितरमहासूरिगोदाप्रतिष्ठाम् ॥ 105 ॥

तद्विद्वस्थलेष्वप्यधिमहिमसु तत्सूरिगोदाप्रतिष्ठां
कृत्वा सर्वत्र तं चाध्ययनमहमपि प्राज्यहव्यङ्गवीनम्।
प्राज्यक्षीरोद्गुडान्नं वृषभगिरिपतिप्रीणनार्थं निवेद्य
श्रीमान् रामानुजार्यः कृतबहुमतिरप्यास गोदाकटाक्षैः ॥ 106 ॥

नीतं गोविन्दराजं रहसि निजतलाद्वेक्षटाद्रेस्तु सानौ
 संस्थाप्यार्चाश्शठारिप्रभृतिगुरुततेश्शिष्यसङ्घर्यतीशः।
 गत्वा रङ्गं स पश्चादितरमतजनान् स्वाश्रयानेव कुर्वन्
 शिष्यान् कांश्चिद्विभज्य क्रमत इह तदा विज्वरस्सन्तुतोष ॥ 107 ॥

पीठाधीशांश्च कांश्चिद्वितुरधिगणन युक्तसप्त्यभिख्यान्
 तत्राप्यग्रांश्च कांश्चिद्वितुर इह तथा भाष्यसिंहासनेशान्।
 तत्र ज्ञानात्मजं तं तदुभयनिगम न्ताग्र्यभाष्येश्वरं च
 श्रीमान् रामानुजार्यो यतिनृपतिमह देशिकेन्द्रश्वकार ॥ 108 ॥

सप्त्या तैश्वतुर्भिर्यतिभिरपि तथा सप्तशत्याद्बूतश्रीः
 अन्यैरेकान्तिभिश्च द्वियुतदशमितैस्तैस्सहस्रैस्समेतः।
 ज्येष्ठान् कूरेशमुख्याननुजमपि तथा चौरसं ज्ञानपुत्रं
 वीक्ष्य व्याप्त्ववाहान् यतिनृपतिरपि प्रेक्ष्य सम्मोदमाप ॥ 109 ॥

शास्त्राचारैकवश्यैर्विदितसुचरितैश्शिष्यवर्गैस्समेतः
 कैश्चित्संप्रार्थितस्सन् यतिपतिरपि चालिङ्गं सद्विग्रहांस्त्रीन्।
 श्रीरङ्गे भूतपुर्यामपि च यदुगिरौ स्थाप्यमेतत्रयं चेत् -
 युक्त्वा दत्त्वा च तेभ्यो जगदखिलमवन्मां कटाक्षैस्स पायात् ॥ 110 ॥

सर्वत्रोत्सार्य भूम्यां व्यपगतवसतिं मामकार्षीर्यतस्त्वं
 तस्मात्संप्राप्तकाले मतमपि भवतः क्षोभयिष्ये शपेयम्।
 श्रुत्वेष्युक्तिं कलेरप्यथ यतिनृपतिः श्रीशमाद्यं प्रपन्नो
 जीयादव्याहतं मे मतमिति च वदन् पालयेन्मां कटाक्षैः ॥ 111 ॥

जीयाच्छ्रीयामुनार्येस्तदुपचितमहापूर्णगोष्ठीपुरोद्य -
 त्पूर्णश्रीशैलपूर्णैरपि महिमनिधी रङ्गमालाधरार्यैः।
 प्राचीनाराधनं तं वरदमपि हयग्रीवमासं च वाण्या
 दत्त्वा ज्ञानात्मजाय त्रिभुवनतिलकीभूतकीर्तिर्यतीशः ॥ 112 ॥

कांश्चित्कस्मिंश्चिदर्थे प्रतिनियततया सन्नियोज्यान्तरङ्गान्
तत्र क्षीरार्थकृत्ये प्रतिनियतमहो दासमप्यत्यनर्हम्।
कुर्वन् श्रीमान् यतीशः स्वपदविनततदासदासानुसादं
मामप्यत्यन्तभक्तं स्वहितमिव सदा गोपयन् सोऽपि जीयात् ॥ 113 ॥

कमलेशमुख्यगुरुपङ्क्तिवैभव -
प्रतिकर्मशोभि यतिराजवैभवम्।
य इदं पठन्ति कलिकल्मषापहं
त इमे विभूतियुगनायका ध्रुवम् ॥ 114 ॥

॥ इति श्रीयतिराजवैभवं समाप्तम् ॥